

Аутопут Бања Лука – Добој
Експропријација

Приговор SG/E/2019/03

Механизам за приговоре – Механизам за приговоре – Механизам за приговоре – Механизам за приговоре

Извјештај о почетној процјени

10. јануар 2020. год.

Израдио

Механизам за приговоре ЕИБ

Повјерљив: Не

Екстерна дистрибуција:

- Подносилац приговора

Интерна дистрибуција:

- Генерални инспектор
- Релевантне укључене службе ЕИБ

Механизам за приговоре ЕИБ

Механизам за приговоре ЕИБ је осмишљен тако да јавности обезбиједи средство за алтернативно рјешавање и спријечавање спорова у случајевима у којима појединци сматрају да је Групација ЕИБ учинила нешто погрешно, тј. ако сматрају да је Групација ЕИБ неправилно поступила. Приликом остваривања права на улагање приговора против Групације ЕИБ, сваки појединац има приступ двостепеном поступку, једном интерном – одјељењу Механизам за приговоре (ЕИБ-МП) и једном екстерном – Европском омбудсману (ЕО).

Под неправилним поступањем подразумијевају се лоши или неуспјешни поступци. То се дешава када Групација ЕИБ не поступи у складу са правилом или начелом које је за њу обавјезујуће, укључујући њене сопствене политике, стандарде и процедуре. Неправилно поступање укључује, на примјер, административне неправилности, незакониту дискриминацију, неоправдано ускраћивање информација, злоупотребу овлашћења, непотребна одлагања, као и случајеве када Групација ЕИБ не испуњава своје обавезе у погледу оцјене и праћења пројеката које Групација ЕИБ финансира. Неправилно поступање може се односити и на утицај активности Групације ЕИБ на животну средину или друштво.

Механизам за приговоре ЕИБ осмишљен је тако да се њиме рјешавају не само случајеви када ЕИБ не поштује своје политике и процедуре, већ се њиме настоје ријешити и проблеми на које укажу подносиоци приговора, као што су они у вези са спровођењем пројеката.

За додатне и детаљније информације о Механизму за приговоре ЕИБ, посјетите наш веб сајт: <https://www.eib.org/en/about/accountability/complaints/index.htm>

Садржај

1. ПРИГОВОР	5
2. ПРОЈЕКАТ	5
3. ОБАВЉЕНИ ПОСЛОВИ.....	5
4. ДАЉИ КОРАЦИ	8
СПИСАК СКРАЋЕНИЦА.....	10

1. ПРИГОВОР

- 1.1. Механизам за приговоре ЕИБ (ЕИБ-МП) примио је 4. марта 2019. године приговор од адвоката који заступају неколико појединаца и породица (у даљем тексту: подносилац приговора). Приговор се односи на седам појединачних случајева наводно повезаних са изградњом дионица аутопута коју је финансирала ЕИБ на територији општина Лакташи и Прњавор у Републици Српској (РС), Босна и Херцеговина (БиХ).

ТАБЕЛА 1 – ПОЈЕДИНАЧНИ СЛУЧАЈЕВИ КАО ДИЈЕЛОВИ ПРИГОВОРА

Предмет	Локација	Експропријација
Предмет 1.	Село Друговићи, општина Лакташи	У току
Предмет 2.	Село Друговићи, општина Лакташи	У току
Предмет 3.	Село Поточани, општина Прњавор	У току
Предмет 4.	Лакташи, општина Лакташи	У току
Предмет 5.	Лакташи, општина Лакташи	У току
Предмет 6.	Село Крнете, Александровац, општина Лакташи	У току
Предмет 7.	Насеље Околица, општина Прњавор	Није укључен

У вези са случајевима приказаним у табели 1, подносилац приговора је навео да надлежни органи РС нису извршили експропријацију у складу са регулаторним оквиром, укључујући стандарде ЕИБ.

- 1.2. Подносилац приговора је захтијевао да ЕИБ испита могућа кршења регулаторног оквира и да, по потреби, предузме одговарајуће кораке да се ситуација поправи (нпр. потпуна експропријација имовине).

2. ПРОЈЕКАТ

- 2.1. Приговор се односи на изградњу аутопута између Бање Луке и Добоја у РС, БиХ. ЕИБ финансира западну дионицу аутопута, тј. 35,3 km дугу дионицу између Бање Луке (Маховљанска петља) и Прњавора¹. Та дионица се налази на територији општина Лакташи и Прњавор. Дионица је завршена и у употреби од 2. октобра 2018. године².
- 2.2. Аутопутеви РС³ спроводе пројекат (у даљем тексту: носилац пројекта)⁴. Држава БиХ је зајмопримац. Пројекат је, 4. јуна 2013. године, одобрио Савјет директора ЕИБ, а уговор о финансирању за пројекат, реализован као инвестициони кредит, закључен је 16. децембра 2013. године.

3. ОБАВЉЕНИ ПОСЛОВИ

- 3.1. Тачка 4.2.1. Политике Механизма за приговоре Групације ЕИБ (Политика) и тачка 2.1.3. Процедура Механизма за приговоре Групације ЕИБ (Процедуре) обавезују ЕИБ-МП да изврши почетну процјену

¹ За више информација о пројекту, погледајте: <http://www.eib.org/projects/pipelines/pipeline/20110622>, приступљено 9. децембра 2019. године.

² Видјети: <http://opstinaprnjavor.net/danas-otvaranje-posljednie-dionice-autoputa-banjaluka-doboi/?script=lat>, приступљено 9. децембра 2019. године.

³ Јавно предузеће основано са циљем управљања аутопутевима у РС.

⁴ Треба напоменути да консултант управе пружа помоћ носиоцу пројекта у спровођењу пројекта, администрацији и надзору. У неким случајевима, информације су пружили консултант и име носиоца пројекта (нпр. двогодишњи извјештаји о напретку). У таквим случајевима, ЕИБ-МП је сматрао да је информације доставио носилац пројекта.

приговора⁵. Циљ почетне процјене јесте да се разјасне проблеми на које је указао подносилац приговора, да се разумије позиција подносиоца приговора и валидност проблема, као и да се утврди да ли је неопходно и/или могуће да ЕИБ-МП обави додатне послове како би се преиспитали наводи односно ријешила питања која је подносилац приговора покренуо⁶. Додатни послови могу обухватати истрагу / преиспитивање усклађености или медијацију између страна. Овај извјештај садржи резултате почетне процјене ЕИБ-МП.

- 3.2. Према тачки 2.2.2. Процедура, током почетне процјене, одјељење ЕИБ-МП: (i) одржало је почетни састанак са службама ЕИБ⁷; (ii) преиспитало документе ЕИБ; (iii) захтијевало и добило информације од носиоца пројекта⁸; и (iv) извршило обилазак локације током којег се састало са подносиоцем приговора, носиоцем пројекта и релевантним националним органима (нпр. са правобраниоцем РС⁹)¹⁰.
- 3.3. У тачки 2.2.5. Процедура наведено је да ЕИБ-МП треба да одреди релевантне заинтересоване стране које треба да учествују у евентуалном алтернативном рјешавању спорова (нпр. медијацији) и да разуме њихове ставове и спремност за рјешавање питања. Релевантне стране које учествују у поступку експропријације јесу правобранилац РС и подносилац приговора. Према ријечима правобраниоца РС, медијација у овим случајевима није могућа зато што национално законодавство РС не предвиђа такву могућност¹¹.
- 3.4. У тачки 2.1.4. Процедура наведено је да ЕИБ-МП преиспитује активности за које ЕИБ не може да сноси одговорност. Стога је ЕИБ-МП идентификовао локацију сваког од случајева приговора (видјети тачку 1.1) са циљем утврђивања да ли се они односе на дионице аутопута које је финансирала ЕИБ. ЕИБ-МП је установио да, док се случајеви 1, 2, 3. и 7. налазе на дионицама аутопута које је финансирала ЕИБ, случајеви 4, 5. и 6. се не налазе (видјети мапу 1).

⁵ Имати у виду да се овај приговор односи на друштвени утицај пројекта који је финансирала ЕИБ. Како је наведено у тачки 2.1.2. Процедура, приговори у вези са друштвеним утицајем финансираних пројеката обично отварају комплексна питања. Из тог разлога, а и због осјетљивости веза између носиоца пројекта, националних органа, организација цивилног друштва и људи на које пројекат утиче, потребно је посебну пажњу посветити одређеним поступцима у вези са том врстом приговора. У складу са тачком 2.1.2. Процедура, код приговора те врсте, уобичајени поступак се формално одвија у двије фазе: фаза почетне процјене и фаза медијације или истраге.

⁶ Тачка 2.2.1. Процедура.

⁷ Састанак је одржан 15. априла 2019. године.

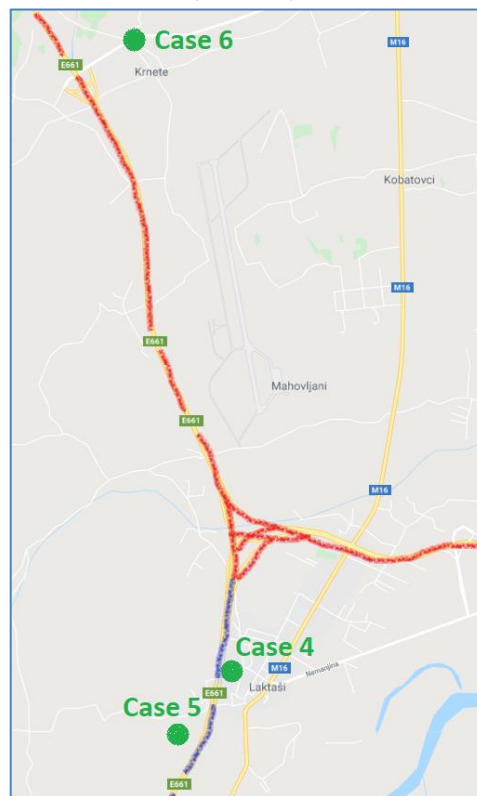
⁸ Размјена електронске поште одвијала се у периоду мај–јул 2019. године. Телефонски разговор са носиоцем пројекта обављен је у јуну 2019. године.

⁹ Правобранилац РС заступа РС и њене институције у питањима која се односе на њихова имовинска права и интересе.

¹⁰ Мисија ЕИБ боравила је у РС у октобру 2019.

¹¹ Информација од правобраниоца РС. Ова изјава узима у обзир могућност да се споразум о експропријацији склопи у раној фази поступка (видјети чл. 25. и 27. Закона о експропријацији РС).

МАПА 1 – ЛОКАЦИЈА СЛУЧАЈЕВА 4, 5. И 6. У ОДНОСУ НА ДИОНИЦЕ АУТОПУТА КОЈЕ ЈЕ ФИНАНСИРАЛА ЕИБ (ОЗНАЧЕНО ЦРВЕНИМ)¹²

- 3.5. У тачки 2.2.4. Процедура утврђена су кључна питања којима се треба посветити током почетне процјене:
- разумјети како су релевантне службе ЕИБ (i) провјериле усклађеност са важећим регулаторним оквиром, укључујући стандарде ЕИБ, и (ii) спровеле одговарајуће праћење реализације пројекта;
 - процијенити потенцијалне назнаке да стандарди ЕИБ нису обезбиједили одговарајући ниво заштите и заштитне мјере;
 - идентификовати евентуалне разумне назнаке неусклађености са важећим регулаторним оквиром.
- 3.6. Регулаторни оквир обухвата:
- Политике, процедуре и стандарде ЕИБ, као што су Изјава ЕИБ о еколошким и социјалним начелима и стандардима и одговарајући Приручник.
 - Национално законодавство РС, као што је Закон о експропријацији РС¹³.
- 3.7. Пројекат је покренуо невољна пресељења¹⁴. Поред стандарда ЕИБ о невољном пресељењу изазваном пројектима које финансира ЕИБ, националним законодавством је утврђен поступак који локални органи морају сlijедити да би спровели пројекат, укључујући низ провјера и узajамних контрола да би се обезбиједила правична експропријација.

¹² Локација случајева 4, 5. и 6. утврђена је помоћу информација:

- које је пружио подносилац приговора у приговору, као и током мисије ЕИБ-МП у октобру 2019. године;
 - које је носилац пројекта доставио електронском поштом послатом 18. јула 2019. године и пружио током мисије ЕИБ-МП у октобру 2019. године;
 - из Катастра РС, којима се може приступити преко: http://ekatastar.rgurs.org/Javni_Uvid, приступљено 9. децембра 2019. године.
- Треба напоменути да се случајеви 4. и 5. налазе на дионици аутопута Бања Лука – Градишка, коју није финансира ЕИБ (финансира РС). Случај 6. се налази на државном путу који није финансира ЕИБ.

¹³ („Сл. гласник РС” бр. 112/06, 37/07, 66/08 – исправка, 110/08, 106/10 – одлука Уставног суда, 121/10 – одлука Уставног суда, 2/15 – одлука Уставног суда и 79/15).

¹⁴ Невољно пресељење је физичко или економско измјештање настало као резултат набавке земљишта у вези са пројектом – Анекс 13 – Смјерница 1. о невољном пресељењу верзије Приручника из 2010. године; Стандард 6. став 12. верзије Приручника из 2013. године.

- 3.8. ЕИБ-МП је спровео почетну процјену оцјене и праћења које је извршила ЕИБ. Током оцјене, ЕИБ је напоменула да је спровођење пројекта повезано са потребом за набавком приватног земљишта и пресељењем одређеног броја домаћинстава на које пројекат утиче¹⁵. ЕИБ је навела да су припремљени Акциони план за заштиту животне средине и социјална питања¹⁶, у којем су изнете мјере предострожности ради минимизирања могућих утицаја набавке земљишта¹⁷, као и План укључивања заинтересованих страна^{18 19}. Из преиспитивања оцјене коју је извршила ЕИБ произлази да, иако је већина људи дала кориснику експропријације (општини) сагласност да ступи у посјед њихове непокретности²⁰, 10 случајева је остало да се до краја ријешу административним или судским поступком²¹. Као услов за исплату, ЕИБ је укључила План набавке земљишта и пресељења (*LARP*), ако ЕИБ установи да је то неопходно²². Носилац пројекта је био дужан да заврши набавку земљишта у складу са *LARP*-ом. Носилац пројекта је такође био дужан да обезбиједи ЕИБ полугодишње извјештаје о напретку пројекта и да годину дана након што се аутопут отвори за саобраћај и радови буду сматрани завршеним, изради извјештај о завршетку пројекта.
- 3.9. ЕИБ је извршила своју оцјену. Носилац пројекта је обезбиједио полугодишње извјештаје о праћењу, укључујући преглед уложених притужби у вези са пројектом. Неке од притужби односиле су се на случајеве обухваћене приговором. Узимајући у обзир да је изградња аутопута завршена, носилац пројекта је обезбиједио и извјештај о завршетку пројекта.
- 3.10. У овој фази истраге ЕИБ-МП није уочио никакве назнаке очигледне неусклађености са важећим регулаторним оквиром, укључујући стандарде ЕИБ. Међутим, чињеница да поступци експропријације нису у свим случајевима завршени чак ни након завршетка пројекта даје извјесне разлоге за забринутост.

4. ДАЉИ КОРАЦИ

- 4.1. ЕИБ-МП предлаже прелазак на наредну фазу поступка и спровођење истраге / преиспитивања усклађености. На основу информација наведених у тачки 3.3. овог извјештаја, ЕИБ-МП у овом случају не види могућност за медијацију.
- 4.2. ЕИБ-МП неће истраживати случајеве 4, 5. и 6, узимајући у обзир да се они не налазе на дионицама аутопута које је финансирала ЕИБ (видјети тачку 3.4).
- 4.3. Када је ријеч о случајевима 1, 2. и 3, ЕИБ-МП ће извршити процјену усклађености оспораваног пројекта са важећим регулаторним оквиром, са циљем утврђивања да ли су наводи подносиоца приговора оправдани. У том погледу, ЕИБ-МП ће анализирати:
- да ли је било случајева неусклађености са важећим регулаторним оквиром, укључујући стандарде ЕИБ;
 - да ли политике, процедуре и стандарди ЕИБ нису обезбиједили одговарајући ниво заштите и заштитне мјере у оквиру оцјене и праћења које је вршила ЕИБ;
- 4.4. Када је ријеч о случају 7, ЕИБ-МП ће провјерити да ли је тај случај требало да буде предмет поступка експропријације.

¹⁵ Образац са подацима везаним за животну средину и друштво (*ESDS*), доступна на <https://www.eib.org/attachments/registers/48193482.pdf>, приступљено 9. децембра 2019. године.

¹⁶ Доступан на: <https://www.eib.org/attachments/registers/53220181.pdf>, приступљено 9. децембра 2019. године.

¹⁷ *ESDS*.

¹⁸ Доступан на: <https://www.eib.org/attachments/registers/53219471.pdf>, приступљено 9. децембра 2019. године.

¹⁹ *ESDS*.

²⁰ *ESDS*.

²¹ *ESDS*.

²² *ESDS*.

- 4.5. О резултатима истраге / преиспитивања усклађености подносиоци приговора ће бити обавијештени извјештајем о закључцима ЕИБ.

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА

БиХ	Босна и Херцеговина
ЕИБ	Европска инвестициона банка
ЕИБ-МП	Механизам за приговоре ЕИБ
ЕО	Европски омбудсман
<i>ESDS</i>	Образац са подацима везаним за животну средину и друштво
<i>LARP</i>	План набавке земљишта и пресељења
РС	Република Српска